

“Tell me and I forget, teach me and I learn, show me and I understand”

(Klein Velderman, 2005)

Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?

Student: Maaike Adams

Studentnummer: 1353534

Opleiding: Master Special Educational Needs (M SEN)

Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg

Leerroute: School Video Interactie Begeleiding (SVIB)

Begeleider: Marjo van Hulten

Datum: mei 2011

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 2
Samenvatting	pag. 3
Introductie	pag. 4
Hoofdstuk 1 Onderzoeksvraag	pag. 5
§ 1.1 Aanleiding	pag. 5
§ 1.2 Huidige en gewenste situatie	pag. 5
§ 1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	pag. 5
Hoofdstuk 2 Theoretisch onderzoek	pag. 8
§ 2.1 SVIB-methodiek	pag. 8
§ 2.2 Het geven van feedback	pag.10
§ 2.3 Conclusies	pag.12
Hoofdstuk 3 Onderzoeksmethodologie	pag.13
§ 3.1 Experimenteel praktijkonderzoek	pag.13
§ 3.2 Literatuuronderzoek	pag.14
§ 3.3 Logboekmethode	pag.14
§ 3.4 Beeldanalyse	pag.14
§ 3.5 Enquête	pag.14
§ 3.6 Ethische aspecten, betrouwbaarheid en validiteit	pag.14
Hoofdstuk 4 Dataverzameling, -analyse en -interpretatie	pag.16
§ 4.1 Deelvraag 1	pag.16
§ 4.2 Deelvraag 2	pag.18
§ 4.3 Deelvraag 3	pag.19
Hoofdstuk 5 Evaluatie, interpretatie, conclusie en aanbevelingen	pag.20
§ 5.1 Deelvraag 1	pag.20
§ 5.2 Deelvraag 2	pag.21
§ 5.3 Deelvraag 3	pag.21
§ 5.4 Onderzoeksvraag	pag.22
§ 5.5 Aanbevelingen	pag.22
Hoofdstuk 6 Nawoord	pag.24
Literatuurlijst	pag.25
Bijlagen	pag.26
Bijlage 1: Intakeformulier	pag.27
Bijlage 2: Formulier analyse van het nagesprek (voorbeeld)	pag.29
Bijlage 3: Richtlijnen om de validiteit en betrouwbaarheid te vergroten	pag.30
Bijlage 4: Logboek	pag.31
Bijlage 5: Ingevulde intakeformulieren	pag.39

Samenvatting

Onderzoeksthema

"Tell me and I forget, teach me and I learn, show me and I understand"

Een onderzoek naar een aangepaste SVIB-methodiek voor stagebezoeken.

Onderzoeksvraag

"Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?"

Deelvragen

1. Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden die FSH heeft opgesteld?
2. Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?
3. Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?

Onderzoekscontext

Het onderzoek is uitgevoerd op Fontys Sporthogeschool bij eerste jaars studenten.

Onderzoeksmethodieken

De volgende onderzoeksmethodieken zijn gebruikt: literatuuronderzoek, enquêtevraag, beeldanalyse en logboek.

Onderzoeksopbrengst

Dit onderzoek heeft het volgende opgeleverd:

*De SVIB-methodiek kan aangepast worden voor een stagebezoek.

*De aangepaste SVIB-methodiek bestaat dan uit drie fasen:

1. Een intake door middel van een intakeformulier (zie bijlage 1).
2. De opname gericht op de leervraag.
3. Na de opname vindt meteen het nagesprek plaats, waarbij het beeld samen geanalyseerd wordt en in verband gebracht wordt met de geformuleerde leervraag. Naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven geformuleerd.

*In deze aangepaste SVIB-methodiek kunnen de belangrijkste kenmerken (begeleiding met video, planmatig werken, realistische leervraag en doelen, een bredere vaardigheid en positieve vaardigheden) van SVIB behouden blijven.

Naam & contactadres:

Maaïke Adams
maaike_adams@hotmail.com

Introductie

In deze introductie wordt eerst mijn professionele identiteit besproken, gevolgd door een beschrijving van de context van mijn werksituatie en kort afgesloten met mijn praktijkprobleem waar ik onderzoek over ga doen.

Professionele identiteit

Vooraf het eerste half jaar van de School Video Interactiebegeleiding-opleiding (voortaan afgekort met SVIB) ben ik bezig geweest met de basisinteractieprincipes (Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000). Het duurde bij mij even voordat ik het echt begreep, maar na verloop van tijd ging ik de principes ook automatisch toepassen als ik zelf voor de klas stond. Naast de basisinteractieprincipes heb ik me afgelopen jaar ontwikkeld als coach. Ik vind het fascinerend hoe je mensen kunt coachen en in hun kracht kunt zetten. Ik heb geleerd de ander zelf de leerpunten te laten kiezen, zodat de ander écht intrinsiek gemotiveerd is. Daarnaast heb ik geoefend met het stellen van oplossingsgerichte vragen (Bannink, 2007), om zo vooral te kijken naar de toekomst in plaats van naar het verleden.

Tevens heeft de positieve benadering erg veel met mij gedaan. Deze benadering probeer ik niet alleen in SVIB-trajecten toe te passen, maar ook als docent, collega etcetera. Ik leg tegenwoordig vaker de nadruk op dingen die goed gaan, wat weer een positief effect heeft. Ook tijdens SVIB-trajecten probeer ik de nadruk te leggen op wat goed gaat. Van daaruit wil ik dan samen met de ander kijken hoe ze dat mee kunnen nemen naar een andere situatie. Hierdoor gaan ze in zichzelf geloven en zijn ze tot een positieve verandering in staat.

Afgelopen jaar heb ik ook voor het eerste kennisgemaakt met het begrip 'inclusie'. Gericht op het onderwijs zou ik dat omschrijven als 'het onderwijs aanpassen aan één school voor alle unieke mensen die in de directe leefomgeving wonen'. Op die manier voelen mensen zich niet buitengesloten en leert iedereen dat elk mens uniek is en dat deze verschillen van elkaar geaccepteerd en gerespecteerd moeten worden (Van Lakerveld en Den Otter, 2009). Kijkend naar inclusie kan ook de brug gemaakt worden naar oplossingsgericht denken. In plaats van uit te gaan van de beperking, kunnen we ook als basisuitgangspunt naar de sterke punten van de unieke mens kijken. Dat probeer ik bij de SVIB-trajecten ook te doen.

Momenteel ben ik ook bezig met een HBO-master Pedagogiek en dat onderzoek is gericht op studenten met een beperking. Fontys Sporthogeschool (Fontys Sporthogeschool zal voortaan afgekort worden met FSH) maakt weinig tot geen aanpassingen bij studenten met een beperking. Afgelopen jaar is er een beleid opgesteld voor studenten met een beperking en is dat beleid geoperationaliseerd door onder anderen protocollen en workshops die aangeboden worden aan studenten. Het doel is dat FSH 'inclusiever' wordt. Het begin is gemaakt, hopelijk krijgt deze beweging een vervolg.

Praktijkcontext

De praktijkcontext waar ik werkzaam ben is een hogeschool, FSH leidt studenten op tot docent Lichamelijke Opvoeding binnen het reguliere onderwijs, voornamelijk basisonderwijs en voortgezet onderwijs. FSH heeft ongeveer 1000 studenten.

Ik ben sinds dit schooljaar studieloopbaanbegeleider van een eerste jaars klas. Deze studenten gaan vanaf half december 2010 in groepjes van vier studenten voor het eerst stage lopen op een basisschool. Op deze basisschool gaan ze gymles verzorgen aan alle groepen. Ze gaan stage lopen met meer studenten op een school, omdat ze dan niet meteen een hele les alleen hoeven te draaien. Eén student verzorgt de inleiding en de kern van de les vindt plaats in drie hoeken, waarbij drie studenten een eigen hoek begeleiden.

Op deze manier wordt het lesgeven langzaam opgebouwd. Eerste jaars studenten worden driemaal bezocht door de studieloopbaanbegeleider verdeeld over de stageperiode (december 2010-juli 2011).

Onderzoek

Tijdens de stagebezoeken wordt er momenteel nog geen gebruik gemaakt van beelden. Ik vind dit een gemiste kans en wil met dit onderzoek kijken hoe ik de SVIB-methodiek kan inzetten tijdens stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden van deze stagebezoeken gesteld door FSH.

Hoofdstuk 1: Onderzoeksvraag

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksvraag weergegeven. Beginnend met de beschrijving van de aanleiding van dit onderzoek, gevolgd door een beschrijving van de huidige en de gewenste situatie. Naar aanleiding daarvan zijn de onderzoeksvraag en de deelvragen opgesteld. Uit dit hoofdstuk moet precies blijken wat onderzocht gaat worden, in welke context en met wie.

1.1 Aanleiding

Na een jaar de opleiding SVIB gevolgd te hebben, is de meerwaarde van SVIB helder.

Klein Velderman heeft de meerwaarde van SVIB in mijn ogen goed beschreven: *“Tell me and I forget, teach me and I learn, show me and I understand”* (Klein Velderman, 2005). Het terugkijken van beelden activeert het handelingsproces, omdat de ander letterlijk kan zien, wat er gebeurt. Maar hoe kan SVIB tijdens stagebezoeken op FSH een plaats krijgen?

Voorbeeld

Na afloop van een door mij gegeven college vroeg ik feedback aan mijn collega's. Eén collega gaf aan dat ik na elke informatie-eenheid een geluid maakte, waarmee ik aan de studenten vroeg of ze het allemaal begrepen hadden. Ik had geen idee waar ze het over had, maar nam het aan en ging er het college erna opletten. Ik was overtuigd dat ik het niet gedaan had, maar helaas. Ik heb nu nog steeds geen idee waar ze het over heeft, aangezien ik het niet terug gezien heb.

FSH bevindt zich momenteel in een financiële crisis, waardoor het niet mogelijk is om extra uren of financiën in te zetten voor SVIB. SVIB inzetten kan dus alleen op een manier die geen extra tijd en geld kost. Dit is een voorwaarde voor dit praktijkonderzoek. De doelstelling van dit onderzoek is om na te gaan hoe SVIB ingevoerd kan worden tijdens stagebezoeken zonder dat dit extra tijd en geld kost. Op welke manier moet de SVIB-methodiek dan aangepast worden?

1.2 Huidige situatie en gewenste situatie

Momenteel worden studenten minimaal eenmaal per semester bezocht door een Fontys stagedocent. Deze stagedocent bezoekt een les en na afloop vindt er een feedbackgesprek plaats. In de feedbackgesprekken wordt momenteel nog geen gebruik gemaakt van beelden. De gewenste situatie is dat ik in de feedbackgesprekken zoveel mogelijk gebruik maak van de methodiek van SVIB. Denk daarbij vooral aan het gebruik van beelden, maar ook aan andere belangrijke aspecten van SVIB. Door het eigen handelen daadwerkelijk terug te zien wordt bij de student namelijk het (zelf)bewustwording geactiveerd en kan vanuit deze reflectie het handelingsrepertoire in ontwikkeling gebracht worden (Van den Heijkant in Van den Heijkant, Quak, Van Swet, Vloet, De Vos en Van der Wegen, 2005).

In de volgende paragraaf zal de onderzoeksvraag weergegeven worden, inclusief deelvragen.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

De onderzoeksvraag luidt:

“Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?”.

Vanuit deze onderzoeksvraag werpen zich de volgende drie deelvragen op:

1. Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden die FSH heeft opgesteld?

2. Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?
3. Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?

Door de deelvragen te beantwoorden kan er op het einde van het onderzoek geconcludeerd worden of en hoe de SVIB-methodiek aangepast kan worden bij stagebezoeken met een duur van maximaal twee uur.

Hoofdstuk 2: Theoretisch onderzoek

In dit hoofdstuk wordt in de eerste paragraaf de SVIB-methodiek beschreven, daarna wordt er ingegaan op het geven van feedback. Er wordt afgesloten met conclusies naar aanleiding van deze theoretische verdieping in relatie tot de onderzoeksvraag en de deelvragen.

2.1 SVIB-methodiek

Uit onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) blijkt dat er sprake is van een statistisch significant positief effect bij het gebruik van de 'video feedback'-methodiek op de interactievaardigheden van de docent. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat de effecten verschillend zijn afhankelijk van de specifieke 'video feedback'-methodiek. Denk onder anderen aan het wel of geen feedback geven bij het bekijken van de video-opname. Na een algemene inleiding op de SVIB-methodiek, wordt het proces van de SVIB-methodiek beschreven gevolgd door een aantal specifieke uitgangspunten van SVIB die in dit onderzoek van belang zijn.

2.1.1 Inleiding op de SVIB-methodiek

SVIB is een begeleidingsmethodiek waarbij videobeelden gebruikt worden om docenten systematisch te laten reflecteren op het eigen handelen in de interactie. Vanuit de beelden wordt (zelf)bewustwording geactiveerd en vanuit deze reflectie kan het handelingsrepertoire in ontwikkeling gebracht worden. Dit gebeurt door middel van een (feedback)gesprek over het beeld. Het kader voor SVIB bestaat uit de principes van basiscommunicatie (volgen, ontvangen, benoemen, beurt verdelen en leiding geven) en uit de handelingscategorieën van adaptief onderwijs; interactie, instructie en management (Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000). In dit onderzoek ben ik de enige begeleider, dus in dit onderzoek moet er rekening gehouden worden met het feit dat ik bezig ben met de HBO-master SVIB en bijna afgestudeerd ben. Ik heb dus kennis van en ervaring met SVIB.

2.1.2 Proces van de SVIB-methodiek

Ieder begeleidingstraject met de SVIB-methodiek heeft als doel om handelingsbekwaamheid in relatie tot onderwijzen te bevorderen, vanuit bewustzijn op gelaagdheid in leren en ontwikkeling. Een begeleidingstraject bestaat uit de verschillende fasen die hieronder worden weergegeven.

- 1 Een intakegesprek waarbij o.a. de vraagstelling geformuleerd wordt en de werkwijze rondom de methodiek wordt toegelicht.
- 2 De eerste opname gericht op de vraagstelling.
- 3 Het eerste nagesprek waarbij het beeld samen geanalyseerd wordt en in verband gebracht wordt met de geformuleerde vraagstelling, naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven opgesteld.
- 4 De tweede opname (herhaling van stap 2)
- 5 Het tweede nagesprek (herhaling van stap 3)
- 6 De derde opname (herhaling van stap 2)
- 7 Het derde nagesprek (herhaling van stap 3)
- 8 (mogelijk vindt er nog een vierde opname en nagesprek plaats)
- 9 Eindgesprek waarin er geëvalueerd wordt op het begeleidingstraject.
(Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000)

In dit onderzoek zullen sommige fasen op een andere manier vormgegeven worden door de uitgangspunten van FSH. Op de volgende pagina staan de drie verschillende fasen die in dit onderzoek gebruikt worden.

- 1 Een intake door middel van een intakeformulier (zie bijlage 1).
- 2 De opname gericht op de leervraag.
- 3 Na de opname meteen het nagesprek, waarbij het beeld samen geanalyseerd wordt en in verband gebracht wordt met de geformuleerde leervraag. Naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven geformuleerd.

2.1.3 Specifieke uitgangspunten van SVIB

In deze paragraaf komen vijf specifieke uitgangspunten van SVIB aanbod die ik het meest van belang vind in het kader van dit onderzoek.

Begeleiding met beelden

Het woord SVIB, School Video Interactiebegeleiding, zegt het eigenlijk al, er wordt gebruik gemaakt van beelden (video). Fuller en Manning (1973 in Brouwer, 2007) onderscheiden drie soorten videofeedback, namelijk:

- Mirror feedback: de persoon krijgt alleen een audio- of video-registratie van het eigen gedrag te horen en te zien.
- Focused feedback: de persoon krijgt een audio- of video-registratie van het eigen gedrag te horen en te zien, met een terugkoppeling naar expliciete aandachtspunten.
- Impact feedback: de persoon krijgt een audio- of video-registratie van het eigen gedrag te horen en te zien waarbij de persoon verneemt welke uitwerking zijn/haar gedrag heeft op de leerlingen.

Bij de begeleiding moet het samen analyseren en bespreken van beelden een grote plek innemen (Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000), dus bij SVIB is sprake van focused en impact feedback.

Planmatig werken

Bij SVIB wordt een traject planmatig uitgevoerd. Een traject bestaat uit verschillende stappen, zie paragraaf 2.1.2 Proces van de SVIB-methodiek (Klabbers, 2010; Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000).

Realistische leervraag en doelen

De handelingsalternatieven die geformuleerd worden in het nagesprek moeten voor de betreffende persoon realistisch en haalbaar zijn, zodat ze daadwerkelijk kunnen worden uitgetoetst (Fuller, 1974; Fuller & Bown, 1975 in Brouwer, 2007).

Een bredere vaardigheid

Uit onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) blijkt dat de effecten van de SVIB-methodiek groter zijn als in plaats van een micromaat een bredere vaardigheid geanalyseerd wordt. Een voorbeeld van een bredere vaardigheid is 'zorgt voor een juiste houding, presentatie en representatief voorkomen', een voorbeeld van een micromaat is 'de student maakt contact met het publiek, hij kijkt het publiek aan'. Kijkend naar het competentieprofiel dat gebruikt wordt op Fontys Sporthogeschool betekent dit dat er gekeken moet worden naar meerdere criteria van competenties in plaats van naar één specifieke presentatie-indicator.

Positieve vaardigheden

De nadruk leggen op goede momenten is een uitgangspunt van SVIB (Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000). Door aandacht te besteden aan geslaagde interacties wordt het beoogde doelgedrag versterkt en krijgt de ander een positief zelfbeeld (Dowrick, 1983; Hosford, 1980 in Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Uit hetzelfde onderzoek blijkt daarom dat de effecten van videofeedback groter zijn als er meer gekeken wordt naar vaardigheden die goed gaan dan naar vaardigheden die aandacht verdienen.

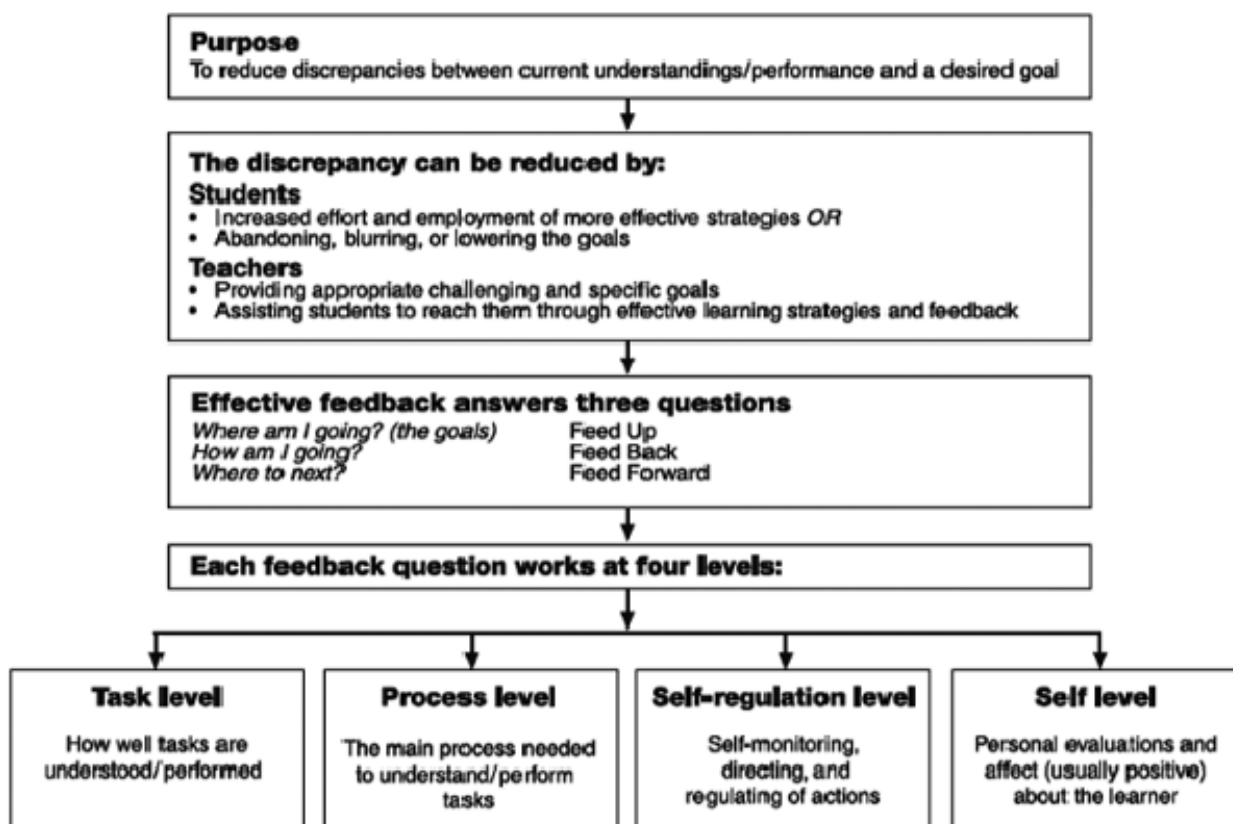
Dit houdt niet in dat er totaal geen feedback gegeven mag worden over vaardigheden die aandacht verdienen, als dit maar niet gericht is op het aantasten van iemands zelfwaarde of motivatie tot leren (Kluger en DeNisi, 1996 in Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Na de feedback op aandachtspunten moeten alternatieven bedacht worden (Hattie & Timperley, 2007). Dit sluit aan bij de methodiek van oplossingsgericht werken, waar gericht gewerkt wordt aan een oplossing in plaats van te focussen op het probleem (Bannink, 2007).

De punten die hierboven beschreven staan hebben allemaal betrekking op feedback geven. Alleen een beeld bekijken is niet voldoende om ervoor te zorgen dat de student een groei doormaakt. Goede begeleiding en feedback is daarbij cruciaal, daarom wordt in de volgende paragraaf beschreven waar de begeleiding (feedback) aan moet voldoen om een positief effect te kunnen creëren.

2.2 Het geven van feedback

Binnen SVIB wordt in de nagesprekken getracht door interventies de ander te laten nadenken over zijn of haar gedrag. Dit gebeurt door middel van feedback. Feedback ook wel terugkoppeling genoemd (Brouwer, 2007), is in zijn algemeenheid te definiëren als informatie die een persoon ontvangt over het eigen gedrag en de uitwerking daarvan op anderen. Over het algemeen is het bevorderlijk wanneer feedback zo snel mogelijk gegeven wordt (Brouwer, 2007). Feedback kan ook enige tijd na een bezoek gegeven worden. In dit geval is directe feedback een uitgangspunt vanuit de FSH.

Op basis van een onderzoek over de effecten van verschillende soorten feedback hebben Hattie en Timperley (2007) onderstaand feedbackmodel ontwikkeld.

Figuur 1: een feedbackmodel om het leren te bevorderen.

Hierna wordt dit model besproken (elke rij wordt één voor één besproken) met een link naar SVIB en de onderzoeksvraag.

Purpose (doel)

Bovenaan staat het doel van feedback, namelijk het verminderen van de discrepantie tussen de huidige situatie en het gewenste doel. Dit doel moet voor de student helder en specifiek zijn. Bij SVIB wordt altijd gewerkt met een intakegesprek waar een leervraag besproken wordt, dit is vergelijkbaar met het doel in bovenstaand model. In dit onderzoek zal met een intakeformulier gewerkt worden waar de vraag “Wat is jouw leervraag gericht op de stage?” gesteld wordt. Tevens worden een vijftal andere vragen gesteld die aanvullende informatie vragen over de betreffende leervraag (zie bijlage 2). Mocht het doel niet realistisch zijn, zie paragraaf 2.1.3., dan kan de leervraag aangepast worden aan de hand van mailcontact.

Discrepancy (verschil)

Vervolgens wordt aangegeven dat deze discrepantie verminderd kan worden door de studenten en door de leerkrachten. De leerkrachten kunnen helpen met het opstellen van passende, uitdagende en specifieke doelen, daarnaast kunnen zij studenten helpen door het inzetten van effectieve leerstrategieën en het geven van feedback. Dit is hetgeen wat een SVIB-er ook doet.

Effective feedback (effectieve feedback)

De feedback is volgens dit model effectief als die de volgende drie belangrijke vragen beantwoordt: Waar ga ik heen? (Wat zijn de doelen?), Hoe heb ik het gedaan? (Heb ik mijn doel bereikt?), En waar moet ik vervolgens naar toe? (Welke activiteiten moeten worden ondernomen om de voortgang beter te maken?). Kijkend naar SVIB dan is dit ook terug te zien in de nagesprekken. Vaak wordt er begonnen met herhaling van de leervraag (Wat zijn de doelen?), gevolgd door het kijken naar beelden waarbij het doel is om de ander te laten formuleren hoe hij of zij het gedaan heeft (Hoe heb ik het gedaan?). Als laatste worden er samen handelingsalternatieven geformuleerd. Die handelingsalternatieven zijn te vergelijken met de vraag ‘Welke activiteiten moeten ondernomen worden om de voortgang te verbeteren?’. Deze handelingsalternatieven moeten direct gerelateerd zijn aan de vooraf besproken leervraag.

Four levels (vier niveaus)

Hoe effectief het antwoord is op deze vragen is mede afhankelijk van het niveau waarop de feedback gegeven wordt. Deze omvatten het niveau van de taakuitvoering (task level), het niveau van proces van begrijpen hoe de taak te doen (process level), de regelgeving of metacognitieve proces-niveau (self-regulation level), en het zelf of persoonlijk niveau dat los staat van de specifieke kenmerken van de taak (self level). Het laatste niveau heeft volgens Hattie en Timperley (2007) betrekking op algemene feedback over de student zelf. Denk daarbij aan: wat ben je toch een goede student! Alleen het laatste niveau komt niet op die manier terug in de SVIB-methodiek. Daarentegen maakt SVIB ook gebruik van een dieper liggend niveau van interventies gericht op opvattingen, normen en waarden, eigenschappen, identiteit en motieven van de ander, het zogenaamde ‘onder de ijsberg-niveau’ (McClelland in Lingsma en Scholten, 2001).

Deze vragen en vijf niveaus moeten geïntegreerd worden aangeboden. In het nagesprek moet de afstand overbrugd worden tussen waar de student nu staat en waar hij of zij naar toe wil gaan (het doel).

2.3 Conclusies

De eerste deelvraag van dit onderzoek “Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de uitgangspunten die FSH heeft opgesteld?” kan beantwoord worden. Binnen de methodiek SVIB zijn vijf punten voor mij van belang, namelijk: begeleiding met beelden, planmatig werken, realistische leervraag en doelen, een bredere vaardigheid en de nadruk leggen op positieve vaardigheden. Daarnaast is bij het geven van feedback belangrijk dat er geregeld teruggekoppeld wordt naar de leervraag. De feedback wordt effectief als die de volgende drie belangrijke vragen beantwoord: Wat is de leervraag?, Hoe heb ik het gedaan? (bij deze vraag wordt er gekeken naar waarneembaar gedrag in beelden) en Welke activiteiten moeten worden ondernomen om de voortgang beter te maken? (handelingsalternatieven formuleren).

Ook op de tweede vraag “Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?” kan een antwoord geformuleerd worden. Namelijk het hele proces doorlopen van de SVIB-methodiek zoals beschreven in paragraaf 2.1.2, is niet mogelijk binnen dit onderzoek en dus zal er een aangepaste methodiek ontwikkeld moeten worden. Het intakegesprek wordt vervangen door een intakeformulier en er is maar één opname met één nagesprek. Gedurende het onderzoek zal blijken of er nog verdere aanpassingen nodig zijn.

Op de derde vraag “Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?” kan ook een antwoord gegeven worden namelijk dat uit onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) blijkt dat er sprake is van een statistisch significant positief effect bij het gebruik van de ‘video feedback’-methodiek op de interactievaardigheden van de docent. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat de effecten verschillend zijn afhankelijk van de specifieke ‘video feedback’-methodiek.

Bij alle deelvragen moet er rekening mee gehouden worden dat ik als begeleider al enige ervaring en kennis heb van SVIB.

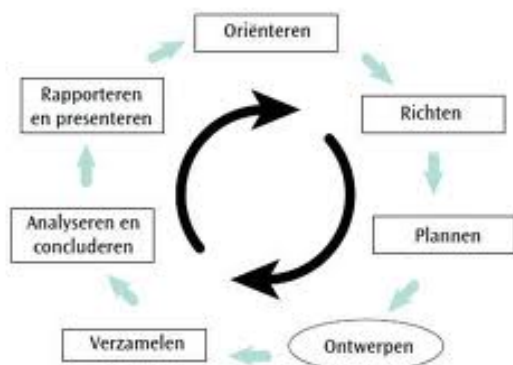
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

In het vorige hoofdstuk is het theoretische onderzoek van de onderzoeksvraag beschreven en in dit hoofdstuk komen de onderzoeksmethoden aan de orde. In de eerste paragraaf wordt het type onderzoek beschreven, namelijk experimenteel praktijkonderzoek. De paragrafen daaropvolgend geven de verschillende onderzoeksmethoden weer, in een aparte paragraaf wordt aandacht besteedt aan de ethische aspecten, de betrouwbaarheid en de validiteit van dit onderzoek.

3.1 Experimenteel praktijkonderzoek

In dit onderzoek wordt geprobeerd de praktijk systematisch te verbeteren, daarom is er sprake van praktijkonderzoek. In dit onderzoek betekent dit; het verbeteren van mijn begeleiding van eerstejaars studenten tijdens stagebezoeken.

In onderstaand schema wordt het stappenplan van praktijkonderzoek weergegeven dat gevolgd (is en) gaat worden (Van der Donk en Van Lanen, 2009). Kijkend naar het schema dan staat de oriëntatie van dit praktijkonderzoek beschreven in het hoofdstuk introductie. Vervolgens wordt de reikwijdte van het onderzoek en de onderzoeksvraag weergegeven in hoofdstuk 1. In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek beschreven (het plan beschreven van) en de onderzoeksmethoden die gebruikt gaan worden. In het volgende hoofdstuk zijn de data verzameld en worden ze gepresenteerd (van alle onderzoeksmethoden) waarna er in hoofdstuk 5 conclusies en aanbevelingen staan die voortgekomen zijn uit dit onderzoek. Door deze stappen is de cirkel eenmaal doorlopen. In dit onderzoek eindigt de continue bewegende cirkel bij de stap Rapporteren en presenteren.

Dit hoofdstuk is gericht op de stap: ontwerpen. In onderstaande tabel is te zien welke onderzoeksmethoden antwoord geven op welke deelvragen. De vier verschillende onderzoeksmethoden worden na de tabel achtereenvolgens beschreven.

Deelvragen	Onderzoeksmethoden
1. Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden die FSH heeft opgesteld?	Logboekmethode Beeldanalyses
2. Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?	Literatuuronderzoek Logboekmethode
3. Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?	Literatuuronderzoek Enquête

3.2 Literatuuronderzoek

Eerst wordt in hoofdstuk 2 een theoretisch onderzoek weergegeven rondom dit onderzoek. Een aantal specifieke onderwerpen zijn nog verder onderzocht door middel van literatuuronderzoek.

3.3 Logboekmethode

Het logboek wordt gebruikt om gedurende het praktijkonderzoek op systematische wijze alle stappen, interventies en reflecties te documenteren (Van der Donk en Van Lanen, 2009). Van de nagesprekken die gevoerd worden in het kader van de SVIB-methodiek wordt een reflectieverslag gemaakt gebaseerd op de trajectverslagen van de opleiding SVIB (Fontys OSO, 2011) die ook bij het logboek horen. Dit formulier is aangepast om het geschikt te maken voor deze specifieke toepassing van de SVIB-methodiek. In dit formulier is een extra reflectie opgenomen rondom tijdsinvestering, omdat dit een belangrijke voorwaarde is van FSH. Deze tijdsinvestering is een kwantitatieve onderzoeksmethode.

3.4 Beeldanalyses

Analyseren van beelden valt onder de onderzoeksmethodiek observeren met beeldregistratie. Bij observeren wordt feitelijk gedrag vastgesteld. Het nadeel van deze methode is dat de achterliggende motieven niet achterhaald kunnen worden vanuit de beelden, maar in dit onderzoek worden die achterhaald door het logboek met daarin de reflecties van de SVIB-er. Van tevoren moet goed worden vastgesteld wat zal worden geanalyseerd (Baarda en De Goede, 2006). Voor dit onderzoek is een formulier ontwikkeld voor het analyseren van drie of vier korte beelden van de nagesprekken. Dit formulier is ontwikkeld op basis van het theoretisch onderzoek en in een pilot voorgelegd aan vier critical friends (het formulier wordt weergegeven in bijlage 2). De beelden worden geanalyseerd door vier verschillende beoordelaars, waarvan er drie in de eindfase van de HBO-master SVIB zitten en de ander de docent SVIB is. Deze vier beoordelaars krijgen verschillende fragmenten te zien, waarna zij kunnen aangeven of iets voorkomt ja of nee.

3.5 Enquête

Bij praktijkonderzoek zijn de proefpersonen een belangrijke bron van informatie (Baarda en De Goede, 2006). In dit onderzoek moeten zij bepalen of de begeleiding met beelden meerwaarde heeft boven begeleiding zonder beelden. Door middel van één enquêtevraag kan de deelvraag "Vinden de studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?" beantwoord worden. De enquêtevraag die gesteld wordt is: Vind je dat de beelden van toegevoegde waarde waren voor de begeleiding?

Licht je antwoord toe.

Ja, want...

Nee, want...

Er is gekozen voor een open vraag, om de studenten niet een richting in te sturen (Baarda en De Goede, 2006). De vragenlijst wordt voorgelegd aan de drie studenten die begeleid zijn volgens de aangepaste SVIB-methodiek.

3.6 Ethische aspecten, betrouwbaarheid en validiteit

In deze paragraaf komen de ethische aspecten, de validiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek aan bod.

3.6.1. *Ethische aspecten*

Boerman (2007) heeft zes verschillende uitgangspunten geformuleerd die van belang zijn rondom ethiek en onderzoek. Van alle zes de uitgangspunten volgt hieronder een verantwoording gericht op dit onderzoek.

Het eerste punt dat Boerman (2007) aangeeft is vertrouwen, bedrog en zelfbedrog. Kijkend naar dit onderzoek dan zijn de onderzoeksgegevens gebaseerd op 'echte' bronnen en niet verzonnen. Daarnaast zijn de studenten die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek in begrijpelijke en concrete taal geïnformeerd. In dit onderzoek is tevens gebruik gemaakt van literatuur waarbij de APA-norm is gehanteerd. Het onderzoek is ook gecontroleerd door het plagiaatprogramma Ephorus op plagiaat en had nauwelijks tot geen overeenkomsten. Het tweede uitgangspunt is zorgvuldigheid en nalatigheid. Dit onderzoek heb ik zorgvuldig opgezet en uitgevoerd, om te zorgen dat de kwaliteit hoog is. Dit heb ik onder anderen gedaan door gebruik te maken van mijn critical friends. Daarnaast is identificatie van de studenten onmogelijk aangezien er niet gewerkt is met voornamen of -letters, maar met student 1, student 2 en student 3. De studenten zijn, nadat ze hun medewerking hadden toegezegd, vooraf mondeling geïnformeerd door mij over dit onderzoek. Volledigheid en selectiviteit is het derde uitgangspunt. In dit onderzoek komen alle uitkomsten en resultaten van het onderzoek aan bod, zodat er een eerlijk beeld gegeven wordt van dit onderzoek. Het vierde uitgangspunt is concurrentie en collegialiteit. In de supervisie heb ik geregeld mijn onderzoek ingebracht en daarnaast hebben alle supervisanten feedback gegeven op alle afzonderlijke hoofdstukken en de ontwikkelde formulieren. Publiceren, auteurschap en geheimhouding is het vijfde uitgangspunt. Na afronding van dit meesterschap zal het ter beschikking gesteld worden op de HBO-kennisbank, daarnaast wordt het besproken met de andere SVIB-er op mijn werkplek. Het laatste uitgangspunt is onderzoek en opdracht. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van het onderzoek heb ik geregeld de opleidingseisen van Fontys OSO gelezen om ervoor te zorgen dat het onderzoek daaraan voldoet.

3.6.2. *Validiteit en betrouwbaarheid*

Van der Donk en Van Lanen (2009) hebben zeven richtlijnen (zie bijlage 3) opgesteld om de validiteit en betrouwbaarheid van praktijkonderzoek in het onderwijs te vergroten. Alle zeven richtlijnen zijn in dit onderzoek gevolgd. De belangrijkste richtlijn, triangulatie, wordt besproken. Met triangulatie wordt bedoeld dat naar iets gekeken wordt vanuit verschillende invalshoeken (Baarda, De Goede en Teunissen, 2001 in Van der Donk en Van Lanen, 2009). In dit onderzoek is de triangulatie terug te vinden op drie gebieden; brontriangulatie, methodische triangulatie en onderzoekers triangulatie. Qua brontriangulatie is in het theoretisch onderzoek gebruik gemaakt van meerdere bronnen, waarbij beweringen vaak ondersteund werden door twee bronnen. Daarnaast is bij het geven van feedback de theorie van Hattie en Timperley (2007) gekoppeld aan de theorie van SVIB. Als laatste is de aangepaste SVIB-methodiek toegepast op drie verschillende studenten. Er is sprake van methodische triangulatie omdat er vier verschillende methodieken (literatuurstudie, logboek, observatie van beelden, en enquête) gebruikt worden. Als laatste is er sprake van onderzoekertriangulatie, omdat de beelden door vier verschillende SVIB-ers geanalyseerd worden (Van der Donk en Van Lanen, 2009).

Met behulp van de vier onderzoeksmethoden (literatuur, logboek, analyse van beelden en enquête) zal er een antwoord gegeven worden op de onderzoeksvraag. In het volgende hoofdstuk worden de data die verzameld zijn met de vier onderzoeksmethoden geanalyseerd en geïnterpreteerd.

Hoofdstuk 4: Dataverzameling, - analyse en - interpretatie

In dit hoofdstuk worden de data weergegeven die verzameld zijn met de betreffende onderzoeksmethoden, zie paragraaf 3.1. In elke paragraaf worden de resultaten van één deelvraag vermeld, inclusief de analyse en de interpretatie van de verzamelde data.

4.1 Deelvraag 1

Deelvraag 1 is: *Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden die FSH heeft opgesteld?*

Om antwoord te kunnen geven op deze deelvraag zijn twee onderzoeksmethoden gebruikt, namelijk beeldanalyses en de logboekmethode.

Voordat de data van de onderzoeksmethoden weergegeven worden is het van belang om te weten dat door middel van een theoretisch onderzoek (hoofdstuk 2) vijf specifieke uitgangspunten van SVIB benoemd zijn die van belang zijn voor deze aangepaste SVIB-methodiek. Deze vijf uitgangspunten zijn: begeleiding met beelden, planmatig werken, realistische leervraag en doelen, een bredere vaardigheid en positieve vaardigheden. In de onderzoeksmethoden beeldanalyses en logboek zullen deze vijf uitgangspunten aan bod komen.

Beeldanalyse

In de beeldanalyse is gekeken of de volgende vier uitgangspunten van deze aangepaste SVIB-methodiek aanbod komen in het nagesprek: begeleiding met beelden, planmatig werken, realistische leervraag en doelen en positieve vaardigheden. Deze vier uitgangspunten zijn vertaald in de volgende zes concrete vragen onderverdeeld per uitgangspunt:

Begeleiding met beelden

- Wordt er naar beelden gekeken in het nagesprek (paragraaf 2.1.3)?
- Wordt er gebruik gemaakt van beelden in microanalyse (paragraaf 2.1.2)?

Planmatig werken

- Komt in het nagesprek de waarneembare gedragingen van de student (paragraaf 2.2) aan de orde?
- Komen in het nagesprek de handelingsalternatieven (paragraaf 2.1.2 en 2.2) aan de orde?

Realistische leervraag en doelen

- Komt in het nagesprek de leervraag (paragraaf 2.1.2 en 2.2) aan de orde?

Positieve vaardigheden

- Komt in het nagesprek een positief beeld en/of handeling (paragraaf 2.1.3) aan de orde?

Per nagesprek heb ik drie á vier fragmenten geselecteerd. De vier SVIB-ers, die als respondent bij het onderzoek betrokken zijn, hebben de beelden op bovenstaande vragen bevestigend geanalyseerd. Alle vier de SVIB-ers gaven bij alle drie de nagesprekken aan dat alle bovenstaande aspecten aan bod kwamen in het nagesprek, zie paragraaf 3.4.

Logboek

Het logboek bestaat uit twee delen; een overzicht van reflecties en activiteiten die gedurende het onderzoek uitgevoerd zijn en de reflectieverslagen van de verkorte trajecten, zie bijlage 4. Het logboek is bijgehouden van december 2010 tot en met maart 2011 en heeft

dus een looptijd van vier maanden. Uit het logboek worden de opvallendste zaken besproken op het gebied van planmatig werken, realistische leervraag en doelen, een bredere vaardigheid en het centraal stellen van positieve vaardigheden.

In het overzicht van reflecties en activiteiten is te zien, kijkend naar de drie verschillende fasen van het planmatig werken van SVIB, dat het intakeformulier tweemaal is aangepast. Eenmaal door de tijd van de opname toe te voegen en ten tweede door duidelijker aan te geven wat de prestatie-indicatoren zijn. De drie ingevulde intakeformulieren staan in bijlage 5. De persoonlijke gegevens die in het intakeformulier onder algemeen staan, zijn in verband met de privacy weggelaten. Daarnaast is in het overzicht van reflecties en activiteiten te zien dat alle drie de studenten het intakeformulier inhoudelijk in één keer goed invulden. Er heeft geen mailwisseling plaatsgevonden ten aanzien van het intakeformulier, dus studenten hebben het intakeformulier niet aan hoeven te passen. Het laatste opvallende punt qua planmatig werken staat in het reflectieverslag van student 3. Het traject is dezelfde week klassikaal besproken tijdens de slb-les op de FSH waarbij de student één van de belangrijkste werkpunten niet kon benoemen.

Een belangrijk punt in dit onderzoek is de tijdsinvestering. De maximale beschikbare tijd is twee uur per stagebezoek. Uit de reflectieverslagen, die in onderstaande tabel zijn samengevat, blijkt dat de gemiddelde totale tijdsinvestering van een stagebezoek met aangepaste SVIB-methodiek 1 uur en 50 minuten is. In onderstaande tabel wordt daarnaast een verdeling van tijd over een vijftal verschillende activiteiten weergegeven, namelijk ervoor zorgen dat de studenten als voorbereiding het intakeformulier invullen, het daadwerkelijke maken van de opnames, het nagesprek en het mogelijke nawerk na het nagesprek. Bij het laatste punt wilde student 2 bijvoorbeeld de filmopnames hebben voor zijn POP.

Tijdsinvestering	Student 1	Student 2	Student 3	Gemiddelde
Vorbereiding intakeformulier	15 minuten	15 minuten	10 minuten	13,33 minuten
Opnames maken	50 minuten	50 minuten	40 minuten	46,66 minuten
Nagesprek	46 minuten	49 minuten	50 minuten	48,33 minuten
Mogelijk nawerk voor POP etc.	0 minuten	5 minuten	0 minuten	1,66 minuten
Totale tijdsinvestering	111 minuten	119 minuten	100 minuten	110 minuten

Kijkend naar het uitgangspunt realistische leervraag en doelen en het centraal stellen van een bredere vaardigheid dan blijkt uit de ingevulde intakeformulieren dat alle drie de studenten leervragen hadden die betrekking hebben op de interpersoonlijke competentie. Daarnaast ging de leervraag telkens over twee prestatie-indicatoren.

Qua het centraal stellen van positieve vaardigheden blijkt uit het reflectieverslag van student 3 dat het moeilijk was om krachten duidelijk naar voren te laten komen, aangezien er weinig tot geen echte passende beelden waren. In het reflectieverslag staat dat als je niet voorbereid bent, het accent minder ligt op de goede momenten. Normaliter worden beelden zo vaak teruggekeken, dat je altijd wel ergens een krachtig moment ziet.

4.2 Deelvraag 2

In deze paragraaf worden de data weergegeven die betrekking hebben op deelvraag 2: **Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?**

Na aanleiding van het theoretisch onderzoek is besloten het SVIB-traject aan te passen en op de volgende manier vorm te geven:

- 1 Een intake door middel van een intakeformulier (zie bijlage 2).
- 2 De opname gericht op de leervraag.
- 3 Na de opname meteen het nagesprek waarbij het beeld samen geanalyseerd wordt en in verband gebracht wordt met de geformuleerde leervraag. Naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven geformuleerd.

Om deze tweede deelvraag te kunnen beantwoorden is er gebruik gemaakt van literatuuronderzoek en de logboekmethode.

Literatuuronderzoek

In het theoretisch onderzoek staat dat Fuller en Manning (1973 in Brouwer, 2007) drie soorten videofeedback onderscheiden, namelijk: mirror feedback, focused feedback en impact feedback.

Wat de precieze criteria zijn van focused feedback is verder onderzocht door middel van literatuuronderzoek. Emberger (2002) geeft aan dat focused feedback het meest effectief is als het:

- Corrigerend van aard is, wat wil zeggen dat de student precies moet weten wat hij of zij goed en fout doet en hoe hij of zij het kan verbeteren;
- Zo snel mogelijk gegeven wordt, dat wil zeggen dat de tijd tussen de opname en het geven van de feedback zo kort mogelijk moet zijn;
- Specifiek is voor de leervraag, de feedback moet aansluiten bij de leerdoelen of leervragen van de student.

Dat feedback corrigerend en snel gegeven moet worden, wordt ook bevestigd door onderzoek van Scheeler, Ruhl en McAfee. Principes van de operante leertheorie geven aan dat precieze, directe, frequente feedback effectiviteit en efficiëntie van het leren verhoogd (Scheeler en Lee, 2002).

Logboek

Kijkend naar de reflectieverslagen in het logboek, dan staan daar twee opvallende data in. Het eerste opvallende punt is het aantal beelden dat gebruikt wordt in het nagesprek. Bij student 1 waren er 19 beelden, bij student 2 14 beelden en bij student 3 8 beelden. In het reflectieverslag van student 1 staat geschreven: *"Het niet voorbereid een gesprek ingaan heeft tot gevolg dat je soms samen naar filmpjes kijkt waar weinig over te zeggen is. Mogelijk wordt dit probleem opgelost als je meteen bij het maken van de klassenbeelden, filmpjes verwijderd die niets zeggend zijn"*.

Het tweede opvallende punt staat beschreven in het reflectieverslag van student 2. Tijdens de gymles is de laptop al klaargezet en aangezet. Er hoefde niet de gehele les gefilmd te worden. Als er beeldmateriaal voldoende is en er gedurende de opname een voorselectie gemaakt kan worden van de beelden, dan is het mogelijk om eerder te stoppen met filmen en de apparatuur al klaar te zetten.

4.3 Deelvraag 3

In deze paragraaf worden de resultaten gepresenteerd die betrekking hebben op de volgende deelvraag: *Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?*

Uit het theoretisch onderzoek, zie hoofdstuk 2, blijkt dat er een statistisch significant positief effect gevonden is bij het gebruik van de 'video feedback'-methodiek op de interactievaardigheden van de docent (Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat de effecten verschillend zijn afhankelijk van de specifieke 'video feedback'-methodiek. Om deze vraag verder te kunnen beantwoorden zijn twee onderzoeksmethoden gebruikt, namelijk literatuuronderzoek en een enquêtevraag.

Literatuuronderzoek

Door middel van literatuur is onderzocht wat de specifieke meerwaarde is van video-feedback. In het onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) staat dat het unieke van video-feedback is, dat studenten met enige afstand en ruimte voor reflectie naar zichzelf kunnen kijken, waardoor zij een realistisch zelfbeeld krijgen van hun eigen vaardigheden (Fuller & Manning, 1973; Hargie & Saunders, 1983; Hosford, 1980 in Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Daarnaast maakt de methode het mogelijk om een gedetailleerde analyse te maken van iemands gedrag doordat de beelden herhaald afgespeeld kunnen worden. De laatst genoemde meerwaarde in het onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) is dat bij het terugkijken van beelden het mogelijk is om in te zoomen op bepaalde aspecten, bijvoorbeeld verbale of non-verbale aspecten.

Enquête

Naast literatuuronderzoek is de onderzoeksmethode enquête gebruikt om de ervaringen van de drie studenten te bevragen. De volledige antwoorden van de drie studenten op de vraag: *Vind je dat de beelden van toegevoegde waarde waren voor de begeleiding? Licht je antwoord toe.* worden hieronder weergegeven.

Student 1: Ja, want op de beelden heb ik kunnen zien dat het kinderlijke praten niet alleen kwam door hoe ik praatte, maar ook op de manier hoe ik het vertelde. Hierbij zag ik dat mijn lichaamshouding kinderlijk was en dat het daarom leek of ik de kinderen te kinderlijk benaderde. Ook is het mij bij de beelden opgevallen dat ik veel minder kinderlijk praatte, dan dat ik zelf dacht.

Student 2: Ja, het heeft eigenlijk de functie van het plaatje van het principe plaatje, praatje, daadje dat wij gebruiken tijdens onze lessen. Je ziet daadwerkelijk wat de buitenwereld ziet. Als je het zelf doet, komt het anders op jezelf over. Het is niet te ontkennen als het op film staat.

Student 3: Ja, ik vind de beelden een meerwaarde hebben, want je ziet wat je niet moet doen.

Samengevat vinden de studenten het een meerwaarde om tijdens het stagebezoek naar beelden te kijken. Alle drie de studenten gaven in hun eigen woorden aan dat het daadwerkelijke terugzien van hun handelen de meerwaarde opleverde voor het bekijken van beelden.

In dit hoofdstuk zijn de data gepresenteerd en geïnterpreteerd van dit onderzoek, in het volgende hoofdstuk komen de conclusies aan de orde.

Hoofdstuk 5: Evaluatie, interpretatie, conclusie en aanbevelingen

De onderzoeksvraag die in dit hoofdstuk beantwoordt gaat worden luidt:

“Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?”.

Vanuit deze onderzoeksvraag zijn er drie deelvragen geformuleerd die na elkaar besproken gaan worden, daarna volgt een antwoord op de onderzoeksvraag. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met aanbevelingen.

5.1 Deelvraag 1

Deelvraag 1 is: *Welke kenmerken van de SVIB-methodiek kunnen behouden blijven bij de stagebezoeken, rekeninghoudend met de randvoorwaarden die FSH heeft opgesteld?*

De conclusies over de vijf verschillende uitgangspunten worden hieronder weergegeven.

5.1.1 Begeleiding met beelden

Uit de beeldanalyses blijkt dat er tijdens de nagesprekken gebruik is gemaakt van beeld, ook de micro-analyse is in elke nagesprek toegepast. Beelden kunnen in deze aangepaste methodiek dus zonder probleem gebruikt worden.

5.1.2 Planmatig werken

De fasen van de SVIB-methodiek van Van den Heijkant en Van der Wegen (2000) is aangepast naar drie fasen, aangezien het een verkort traject is. Uit het logboek en de beeldanalyses blijkt dat de nieuwe drie fasen goed werken, evenals het intakeformulier dat in fase 1 gebruikt wordt. Geen enkele keer heeft een student het intakeformulier aan moeten vullen of moeten verbeteren. Uit het logboek blijkt dat dit aangepaste traject te realiseren is binnen de twee uur die Fontys stagedocenten voor een stagebezoek krijgen. Opvallend is wel dat student 3 de belangrijkste werkpunten die week niet meer kon benoemen. Deze nieuwe planmatige manier van werken in dit traject is dus werkbaar.

5.1.3 Realistische leervraag en doelen

Geen van de studenten heeft feedback nodig gehad op de leervraag. Ze waren alle drie in staat om in één keer een realistische leervraag te formuleren, die helder beschreven is op het intakeformulier, zonder dat die leervraag in een intakegesprek besproken is. Het vervangen van een intakegesprek door een intakeformulier blijkt dus mogelijk en heeft geen invloed op de kwaliteit van de leervraag.

5.1.4 Een bredere vaardigheid

Uit de drie ingevulde intakeformulieren blijkt dat alle drie de studenten leervragen hadden die betrekking hebben op de interpersoonlijke competentie. Daarnaast gingen de leervragen telkens over twee prestatie-indicatoren. Het is dus mogelijk om een bredere vaardigheid aan de orde te laten komen. Uit onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) blijkt dit van belang te zijn voor de begeleiding met beelden.

5.1.5 Positieve vaardigheden

Het centraal stellen van positieve vaardigheden is binnen de SVIB-methodiek belangrijk (Van den Heijkant en Van der Wegen, 2000). In dit verkorte traject is dit moeilijker te realiseren, aangezien er geen voorbereidingstijd is. Normaliter worden beelden zo vaak teruggekeken, dat er altijd wel ergens een krachtig moment te vinden is. Hier moet gedurende het maken van de beelden bewust opgelet worden.

Uit de twee onderzoeksmethoden blijkt dat het mogelijk is om de vijf specifieke uitgangspunten van SVIB toe te passen in deze aangepaste SVIB-methodiek. Deze vijf kenmerken kunnen dus behouden blijven in deze aangepaste SVIB-methodiek.

5.2 Deelvraag 2

In deze paragraaf worden de conclusies weergegeven die betrekking hebben op deelvraag 2: *Hoe ziet het begeleidingstraject van de aangepaste SVIB-methodiek tijdens de stagebezoeken er concreet uit?*

Na aanleiding van het theoretisch onderzoek en het logboek is besloten het SVIB-traject aan te passen en op de volgende manier vorm te geven:

- 1 Een intake door middel van een intakeformulier (zie bijlage 2).
- 2 De korte opnames gericht op de leervraag. Uit het logboek blijkt dat het raadzaam is om beelden direct te verwijderen tijdens de gymles om te voorkomen dat er naar beelden gekeken of gezocht wordt die niets toevoegen aan het gesprek. Na een gemaakt beeld moet de SVIB-er dus meteen besluiten of dit een zinvol beeld is om terug te kijken ja of nee.
- 3 Na de opname vindt meteen het nagesprek plaats, waarbij de beelden samen geanalyseerd worden en in verband gebracht worden met de geformuleerde leervraag. Naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven geformuleerd.

Uit het logboek blijkt dat het niet altijd noodzakelijk is om een gehele les te blijven filmen, mogelijk kan ook eerder de apparatuur al klaargezet worden, want dit kost vaak toch minimaal vijf minuten. Daarnaast blijkt uit literatuuronderzoek dat focused feedback het meest effectief is als het corrigerend van aard is, zo snel mogelijk gegeven wordt en specifiek is voor de leervraag (Emberger, 2002). Deze drie punten komen alledrie terug in dit begeleidingstraject.

5.3 Deelvraag 3

Uit literatuuronderzoek en de enquête blijkt dat het antwoord op de volgende deelvraag: *“Vinden studenten begeleiding met beelden waardevoller dan begeleiding zonder beelden en zo ja, waarom?”* positief beantwoord kan worden. Uit het theoretisch onderzoek dat gedaan is kan geconcludeerd worden dat er sprake is van een statistisch significant positief effect bij het gebruik van de ‘video feedback’-methodiek op de interactievaardigheden van de docent (Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Uit het literatuuronderzoek wat daar op gevolgd is, blijkt dat het unieke van video-begeleiding is dat studenten met enige afstand en ruimte voor reflectie naar zichzelf kunnen kijken, waardoor zij een realistisch zelfbeeld krijgen van hun eigen vaardigheden (Fuller & Manning, 1973; Hargie & Saunders, 1983; Hosford, 1980 in Fukkink, Trienekens en Kramer, 2010). Daarnaast maakt de methode het mogelijk om een gedetailleerde analyse te maken van iemands gedrag doordat de beelden herhaald afgespeeld kunnen worden. De laatst genoemde meerwaarde in het onderzoek van Fukkink, Trienekens en Kramer (2010) is dat bij het terugkijken van beelden het mogelijk is om in te zoomen op bepaalde aspecten, bijvoorbeeld verbale of non-verbale aspecten.

Naast het literatuuronderzoek zijn drie studenten bevraagd met een enquêtevraag en zij geven ook aan dat het daadwerkelijk terug zien van het handelen een meerwaarde oplevert ten opzichte van een nagesprek zonder beelden.

Het antwoord op deze deelvraag is dus dat studenten wel degelijk een begeleiding met beelden waardevoller vinden dan een begeleiding zonder beelden, aangezien ze hun handelen daadwerkelijk kunnen terugzien.

5.4 Onderzoeksvraag

Het uiteindelijke doel van dit onderzoek was om de volgende onderzoeksvraag te beantwoorden:

“Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?”.

Deze vraag kan positief beantwoord worden door het doorlopen van onderstaande drie fasen:

- 1 Een intake door middel van een intakeformulier (zie bijlage 2). Het intakegesprek blijkt in dit verkorte traject vervangbaar te zijn door het intakeformulier.
- 2 De opname gericht op de leervraag. Tijdens de opnames moeten de beelden die niet zinvol zijn om terug te kijken, meteen verwijderd worden. Ook moet er specifiek op gelet worden dat er ook positieve vaardigheden gefilmd worden. Daarnaast is het niet altijd noodzakelijk om de gehele les te blijven filmen, mogelijk kan de apparatuur al eerder klaargezet worden.
- 3 Na de opname vindt meteen het nagesprek plaats, waarbij het beeld samen geanalyseerd wordt en in verband gebracht wordt met de geformuleerde leervraag. Naar aanleiding daarvan worden er handelingsalternatieven geformuleerd.

Naast de nieuwe drie fasen van dit verkorte traject blijkt dat het mogelijk is om de belangrijkste kenmerken van SVIB (begeleiding met video, planmatig werken, realistische leervraag en doelen, een bredere vaardigheid en positieve vaardigheden) in deze aangepaste methodiek toe te passen. Speciale aandacht moet er continue wel zijn voor de positieve vaardigheden.

Deze onderzoeksvraag is ontstaan doordat een stagebezoek van een Fontys Sporthogeschool stagedocent normaliter maximaal 2 uur duurt en daarbij dus een geheel SVIB-traject niet mogelijk is. Kijkend naar de tabel met de tijdsinvestering op bladzijde 1, dan kan geconcludeerd worden dat deze aangepaste methodiek gebruikt kan worden. Op deze manier kan SVIB in de opleiding gerealiseerd worden zonder dat dit extra tijd of geld kost. De docenten moeten natuurlijk wel een SVIB-training krijgen, alvorens ze deze aangepaste methodiek kunnen uitvoeren.

5.5 Aanbevelingen

Na aanleiding van dit onderzoek worden in deze paragraaf aanbevelingen weergegeven. Deze aanbevelingen hebben soms betrekking op vervolgonderzoek of ze kunnen mee worden genomen bij de stagebezoeken van studenten. Als laatste worden er nog twee aanbevelingen gegeven hoe SVIB meer toegepast kan worden in de opleiding.

5.5.1 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

- Train de Fontys stagedocenten intensief om deze methodiek in de praktijk te brengen, aangezien de meerwaarde bewezen is. Doe vervolgens onderzoek of de opbrengst van studenten dan nog steeds groter is dan zonder SVIB.

5.5.2 Aanbevelingen voor de toepassing van deze methodiek tijdens stagebezoeken

- Maak tijdens de opnames bewust opnames van positieve vaardigheden, zodat die terug kunnen komen in het nagesprek.
- Verwijder beelden die niet betekenisvol zijn al gedurende het filmen, zodat in het nagesprek alleen belangrijke beelden getoond kunnen worden.

- Maak tijdens het filmen al aantekeningen over de verschillende beelden, zodat de SVIB-er een bewuste volgorde van de beelden kan kiezen, in plaats van de volgorde van beelden zoals ze genomen zijn.
- Maak tijdens het nagesprek aantekeningen van de werkpunten en kom daar in de afronding op terug. Laat de ander de werkpunten ook opschrijven, zodat de student iets tastbaars heeft om mee te nemen. Ontwikkel hier mogelijk een formulier voor.

5.5.3 Overige aanbevelingen

- Biedt studenten die een onvoldoende dreigen te halen voor de stage een compleet uitgebreid traject met SVIB aan.
- Gebruik tijdens het trainen van praktische vaardigheden, zoals presentatietechnieken en samenwerken in een projectgroep ook beelden die naderhand geanalyseerd en besproken kunnen worden. Het daadwerkelijk terugzien van beelden zorgt ervoor dat studenten hun handelen gaan verbeteren. Hierbij is wel een SVIB-training voor de docenten noodzakelijk.

In dit hoofdstuk zijn de conclusies en de aanbevelingen weergegeven, in het laatste hoofdstuk staat het nawoord die een reflectie van mij bevat.

Hoofdstuk 6: Nawoord

Dit onderzoek ben ik begonnen, omdat ik SVIB wilde integreren in mijn werksituatie. Ik was zo geïnspireerd door de methodiek, dat ik het jammer vond om daar in mijn werk niets mee te doen. De enige manier om het te integreren in mijn werk, binnen de bezuinigingsmaatregelen en de begeleiding binnen de FSH, was door de methodiek aan te passen, zodat het geen extra tijd en geld zou kosten.

Ondanks dat ik per 1 mei 2011 FSH verlaat om bij de Universiteit van Tilburg te gaan werken, kan ik de opbrengsten van dit onderzoek meenemen naar mijn nieuwe werkplek. Ook op de universiteit ga ik docenten begeleiden en coachen en deze aangepaste methodiek is tijdsbesparend. Daarnaast heeft het mij doen realiseren dat het niet noodzakelijk is om de beelden vooraf uitgebreid te analyseren. Blij ben ik wel met het feit dat ik een collega van FSH, Florieke Mulders, heb kunnen overtuigen om deze studie te gaan doen. Dit onderzoeksverslag zal ik naar haar sturen en zij is al op de hoogte van de resultaten. Hopelijk krijgt zij SVIB nog beter in de opleiding geïntegreerd.

Van alle drie de stagebezoeken die ik voor dit onderzoek heb gedaan heb ik verschillende dingen geleerd. Het was erg fijn dat ik die leerervaring meteen kon meenemen en soms kon uitproberen in het volgende stagebezoek. Ik hoop dat ik in mijn nieuwe baan geregeld trajecten blijf doen met SVIB, zodat ik nog verder kan groeien als SVIB-er. Voorafgaand aan dit onderzoek had ik verwacht dat ik nog te weinig baggage zou hebben om meteen feedback te kunnen geven na de opnames. Het leek me meer iets voor de ervarener SVIB-ers om onvoorbereid het nagesprek in te gaan. In de praktijk bleek het onvoorbereid het nagesprek in gaan 100% mee te vallen. Mijn ervaring als docent en als SVIB-er bleek voldoende te zijn. Hierdoor is mijn zelfvertrouwen rondom SVIB toegenomen.

Naast dat ik met dit onderzoek meer heb geleerd over het begeleiden van studenten, is ook het schrijven van dit verslag een leerproces geweest. Op de Pabo en op de Universiteit waren er geen restricties voor het aantal woorden in het verslag. Door de opgelegde restricties heb ik geleerd om kort en bondig te schrijven en alleen de kern weer te geven.

Als laatste heb ik afgelopen jaar naast SVIB en de onderzoeksvaardigheden ook voor het eerste kennigemaakt met het begrip 'inclusie'. Er is politiek gezien momenteel veel gaande rondom dit onderwerp. Ik blijf er bij dat het onderwijs aangepast moet worden, zodat alle unieke mensen op één school kunnen zitten. Ik ben wel erg benieuwd wanneer dit in Nederland ook echt mogelijk gaat worden en wanneer het hoger onderwijs hier ook in tegemoet komt.

Na bijna twee jaar de opleiding SVIB gevolgd te hebben wordt het me steeds duidelijker en word ik telkens bevestigd dat het terugkijken van beelden grote meerwaarde heeft. Een mooi voorbeeld hiervan is het traject dat ik uitgevoerd heb met als onderwerp intervisie met medestudenten van de studie pedagogiek. Wat waren wij namelijk overtuigd dat we de intervisiemethode Balint (Hendriksen, 2000) goed gevolgd hadden, tot we de beelden gingen terugkijken...Het was voor ons alle drie een schok, maar het deed ons ook beseffen hoe belangrijk het is om beelden te maken en die kritisch terug te kijken, daarom wil ik afsluiten met het citaat van Klein Velderman (2005) waar ik dit onderzoek ook mee begonnen ben: *"Tell me and I forget, teach me and I learn, show me and I understand"*.

Literatuurlijst

Baarda, D.B. & Goede, M.P.M. de (2006). *Basisboek methoden en technieken*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.

Bannink, F. (2007). *Oplossingsgerichte vragen; handboek oplossingsgerichte gespreksvoering*. Amsterdam: Harcourt Assessment BV.

Boerman, R. (2007). *Ethische aspecten bij praktijkonderzoek*. Tilburg: Fontys OSO.

Brouwer, N. (2007). *Verbeelden van onderwijsbekwaamheid*. Open Universiteit Nederland.

Donk, C. van der & Lanen, B. van (2009). *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Emberger, M. (2002). Focused feedback. *Maryland Classroom*. 7(3), 1-8.

Fukkink, R.G., Trienekens, N. & Kramer, L.J.C. (2010). *Video-feedback in opleiding en training: Leren in beeld gebracht*.

Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.

Heijkant, C. van den, Quak, G., Swet, J. van, Vloet, K., Vos, M. de & Wegen, R. van der (2005). *School Video Interactie begeleiding; van meerdere kanten bekeken*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant.

Heijkant, C. van den & Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld, School Video Interactie Begeleiding*. Heeswijk-Dinther: Esstede..

Hendriksen, J. (2000). *Intervisie bij werkproblemen*. Soest: Uitgeverij Nelissen.

Klabbers, V. (2010). Kijken met kinderen. CONFERENTIE van de Beroepsvereniging voor SVIB'ers op 9 november: "Kijk je eigen wijs".

Klein Velderman, M. (2005). *The Leiden VIPP and VIPP-R study; Evaluation of a short-term preventive attachment-based intervention in infancy*. Leiden: Mostert & Van Onderen!

Lakerveld, J. van & Otter, M. den (2009). *Perspectief op inclusief, vruchten van praktijkonderzoek*. Apeldoorn: Garant.

Lingsma, M. & Scholten, M. (2001). *Coachen op competentieontwikkeling*. Soest: Uitgeverij Nelissen.

Scheeler, M.C. & Lee, D.L. (2002). Using Technology to Deliver Immediate Corrective Feedback to Preservice Teachers. *Journal of Behavioral Education*. 11(4), 231-241.

Bijlagen

Bijlage 1: Intakeformulier

INTAKEFORMULIER SCHOOL VIDEO INTERACTIEBEGELEIDING

Algemeen	
Naam student	
Klas student	
Naam basisschool	
Naam schoolpracticumdocent	
Datum video-opname	
Tijd video-opname	

Kennismaking	
Ben je al eens eerder gefilmd? Zo ja, in welke situatie(s)?	

Leervraag	
Wat is jouw leervraag gericht op de stage?	
Bij welke competentie hoort je leervraag, zie bijlage op de volgende bladzijde:	☐ Interpersoonlijke competentie ☐ Pedagogische competentie ☐ Vakinhoudelijke competentie ☐ Organisatorische competentie
Bij welke prestatie-indicator(en) hoort jouw leervraag, zie bijlage?	
Op welke momenten doet het probleem zich voor?	
Wanneer gaat het juist goed?	
Hoe zou je graag willen dat het gaat?	

Competentieprofiel inclusief prestatie-indicatoren

Interpersoonlijke competentie:

De student:

- Maakt actief contact met individuele- en groepen leerlingen.
- Wisselt op eigen initiatief informatie en inzichten uit met anderen.
- Gaat op een gepaste wijze gesprekken met anderen aan.
- Zorgt voor een juiste houding, presentatie en representatief voorkomen.
- Formuleert tijdig en duidelijk de verwachtingen/ doelen naar anderen.
- Is in staat om op actieve en adequate wijze externe (informatie)bronnen te raadplegen.

Pedagogische competentie:

De student:

- Handelt in zijn omgang met leerlingen op basis van geldende normen en waarden en toont voorbeeldgedrag.
- Spreekt leerlingen tijdens bewegingsactiviteiten aan op besproken regels en afspraken.
- Handelt in zijn omgang met leerlingen op basis van wederzijds respect.
- Herkent groepsprocessen tijdens bewegingsactiviteiten.
- Is zich bewust van zijn pedagogische verantwoordelijkheid tijdens het realiseren van bewegingsactiviteiten.
- Toont vertrouwen in de capaciteiten van leerlingen.
- Daagt leerlingen uit tot leren.
- Stelt verschillen tussen leerlingen vast.
- Heeft oog voor zorgleerlingen tijdens de les en bespreekt dit met zijn begeleider(s).

Vakinhoudelijke competentie

De student:

- Maakt gebruik van eenvoudige methodische en didactische kennis en vaardigheden.
- Bereidt eenvoudige bewegingssituaties op basis van het beoogde doel en de gegeven beginsituatie voor.
- Instrueert en helpt leerlingen tijdens de uitvoering van eenvoudige bewegingsactiviteiten.
- Evalueert en analyseert de uitvoering van de bewegingsactiviteit.
- Heeft ervaring in en kennis van (deel)bewegingen en kan deze beheerst en in standaardsituaties demonstreren.
- Ondersteunt de veiligheid van leerlingen door gebruik van eenvoudige hulpverleningstechnieken.
- Controleert en corrigeert voortdurend, tijdens de uitvoering van de activiteit, de omgevingsfactoren en het functioneren van de (individuele) leerling in het kader van veilig bewegen.
- Zet sportmaterialen op methodisch-didactische wijze in.

Organisatorische competentie:

De student:

- Organiseert eenvoudige geplande onderwijs-/bewegingsactiviteiten.
- Verhoogt de kwaliteit van de organisatie van bewegingsactiviteiten aan de hand van (gegeven) methode(n) van plannen, uitvoeren, evalueren en bijstellen.
- Gebruikt sportmaterialen op eigenlijke en veilige wijze.

Bijlage 2: Formulier analyse van het nagesprek (voorbeeld)

Algemene gegevens	
Naam student	
Leervraag	
Datum opname	
Naam observant	

Analyse beeld 1	ja / nee
Komt in het nagesprek de leervraag (paragraaf 2.1.2 en 2.2) aan de orde?	

Analyse beeld 2	ja / nee
Wordt er naar beeld(en) gekeken in het nagesprek (paragraaf 2.1.3)?	¹
Wordt er gebruik gemaakt van beeld(en) in microanalyse (paragraaf 2.1.2)?	
Komt in het nagesprek waarneembaar gedrag of waarneembare gedragingen van de student (paragraaf 2.2) aan de orde?	
Komt in het nagesprek minstens één handelingsalternatief (paragraaf 2.1.2 en 2.2) aan de orde?	

Analyse beeld 3	ja / nee
Komt in het nagesprek een positief beeld en/of handeling (paragraaf 2.1.3) aan de orde?	

¹ Indien het antwoord 'nee' is, dan de volgende vraag overslaan.

Bijlage 3: Richtlijnen om de validiteit en betrouwbaarheid te vergroten

Richtlijn 1: Triangulatie

Richtlijn 2: Communicatie

Richtlijn 3: Transparantie

Richtlijn 4: Inzicht in het praktijkprobleem

Richtlijn 5: Inzicht in de organisatie

Richtlijn 6: Inzicht in verschillende perspectieven

Richtlijn 7: Het gebruik van theorie
(Van der Donk en Van Lanen, 2009)

Bijlage 4: Logboek

Logboek van het praktijkonderzoek:

“Hoe kan ik de SVIB-methodiek aanpassen, zodat ik SVIB in kan zetten bij stagebezoeken van eerste jaars studenten van Fontys Sporthogeschool?”

Datum	Activiteit
9-12-10	Intakeformulier besproken in de supervisiegroep.
14-12-10	Eerste ervaring opgedaan met een stagebezoek zonder videobegeleiding.
15-12-10	Tweede ervaring opgedaan met een stagebezoek zonder videobegeleiding.
20-12-10	Concept intakeformulier opgesteld.
20-12-10	Derde ervaring opgedaan met een stagebezoek zonder videobegeleiding.
21-12-10	Vierde ervaring opgedaan met een stagebezoek zonder videobegeleiding.
21-12-10	Student 1 gevraagd of zij interesse had in begeleiding met video. Zij had interesse en de school gaf toestemming voor het maken van video-opnamen.
22-12-10	Intakeformulier nogmaals besproken in de supervisie groep.
30-12-10	Definitief intakeformulier vastgesteld.
23-12-10	Intakeformulier naar student 1 gemaild.
2-1-11	Student 1 mailde een vraag over het intakeformulier betreffende de prestatie-indicatoren.
4-1-11	Intakeformulier aangepast naar aanleiding van feedback van student 1. Het was student 1 niet duidelijk wat prestatie-indicatoren waren.
5-1-11	Student 1 vulde na de aanwijzing het intakeformulier inhoudelijk bekeken meteen goed in.
11-1-11	Eerste ervaring met stagebezoek met videobegeleiding. De uitgebreide reflectie hierop staat in reflectieverslag 1, zie bijlage.
29-1-11	Ontwikkeling eerste versie analyse formulier van nagesprek.
2-2-11	Het intakeformulier wordt ook ingezet bij het traject begeleide intervisie met studenten.
10-2-11	Analyseformulier besproken in supervisie groep.
13-2-11	Analyseformulier aangepast.
13-2-11	Het format van het verslag van het stagebezoek is aangepast; er is bij reflectie een tijdsinvestering opgenomen.
23-2-11	Aanpassen analyseformulier na aanleiding van feedback critical friend. Ik heb drie vragen in een rij staan en die heb ik in drie rijen gezet.
8-3-11	Beeldanalyse maken van student 1.
8-3-11	Verslag maken van student 1.
21-3-11	Student 2 gevraagd om bij mij langs te komen i.v.m. een vraag.
23-3-11	Afspraak met student 2 gehad en hij wil graag video interactiebegeleiding. We hebben ook meteen samen het intakeformulier ingevuld in 15 minuten, aangezien hij een zware vorm van dyslexie heeft.
23-3-11	Aanpassing gemaakt aan intakeformulier, door het toevoegen van de tijd dat ik kom filmen.
28-3-11	Beeldanalyse maken van student 2.
28-3-11	Verslag maken van student 2.

2-4-11/9-4-11	Aanpassen formulier analyse van de beelden naar aanleiding van de supervisiebijeenkomst.
1-4-11	Gevraagd tijdens de les aan de studenten wie graag videointeractiebegeleiding op de stage van mij zou willen hebben. Beide studenten heb ik kort er iets over laten vertellen.
1-4-11	Student 3 wilde graag en die heb ik het formulier gemaïld.
2-4-11	Student 3 vulde het intakeformulier inhoudelijk bekeken meteen goed in en stuurde het terug naar mij.
4-4-11	Beeldanalyse maken van student 3.
4-4-11	Verslag maken van student 3.
9-4-11	Formulier analyse van het nagesprek rond gemaïld naar de supervisiegroep voor de laatste feedback.
10-4-11	Formulier analyse van het nagesprek aangepast op basis van de gekregen feedback.

Verslag SVIB stagebezoek

Student/SVIB-er: Maaïke Adams

Naam leerkracht (alleen letter): Student 1

Opleiding: HBO Sporthogeschool

Groep / leeftijd: jaar 1

Stageschool: Basisonderwijs

Opleider: Marjo van Hulten

Leervraag

Gebruik ik mijn stem op de goede manier, dus is deze niet geforceerd?

Is mijn stemgebruik op niveau, dus niet te kinderlijk?

Klassenbeeld (11 januari 2011)

Plan van aanpak

Eerst wil ik terugkomen op de leervraag en vervolgens wil ik samen verschillende filmpjes gaan bekijken en analyseren betreffende de leervraag.

Gesprek n.a.v. het klassenbeeld (11 januari 2011)

Het duurde erg lang voordat we konden beginnen, zie uitleg bij techniek.

Het niet voorbereid een gesprek ingaan heeft tot gevolg dat je soms samen naar filmpjes kijkt waar weinig over te zeggen is. Mogelijk wordt dit probleem opgelost als je meteen bij het maken van de klassenbeelden, filmpjes verwijderd die niet zeggend zijn.

We hebben verschillende filmpjes bekeken gericht op de leervraag. In de meeste filmpjes ging het goed, alleen kwam er bij student 1 onzekerheid te voorschijn. Soms dacht student 1 dat zij kinderlijk praatte, maar tijdens het gesprek kwamen we er achter dat ze heel veel enthousiasme en intonatie gebruikte, wat haar verhaal levendiger maakte.

Haar stem is met name kinderlijk bij het coachen van kinderen en niet bij de algemene uitleg. Daarnaast gaat ze hoger praten als ze sneller praat.

Techniek

Aantal beelden: 19 beelden

Ruim 5 minuten ben ik bezig geweest met het kopiëren van de filmpjes, de filmpjes in het juiste formaat te zetten en de juiste filmpjes te zoeken (aangezien er ook filmpjes op stonden van andere mensen).

Filmpjes moet ik dus voortaan van te voren verwijderen en gedurende het maken van de klassenbeelden ook de filmpjes verwijderen die toch niet gebruikt gaan worden.

Afronding

De werkpunten komen gedurende de filmpjes wel aanbod, maar ze worden bij de afsluiting niet herhaald als zijnde werkpunten. De volgende keer moet ik dit gedurende het gesprek noteren, zodat ik daar in de afsluiting op terug kan komen of tijdens het gesprek duidelijker benoemen.

Volgens student 1 hadden beelden meerwaarde, ze zei letterlijk: Omdat ik nou heb gezien dat ik het toch minder doe dan ik denk, met mijn stem, zo kun je ook dingen zien die je meer doet dan je denkt, bijvoorbeeld je houding, daar heb ik nooit aan gedacht. Dat zie je nou wel.

Reflectie

A: Theoretisch kader SVIB

Door het nagesprek terug te gaan kijken op de volgende SVIB-uitgangspunten (beelden, microanalyse, leervraag, waarneembare gedragingen, handelingsalternatieven) ben ik er achter gekomen dat ik veel meer gebruik maak van de beelden dan ik verwacht had. Daarnaast hebben we meerdere malen haar gedragingen besproken en de handelingsalternatieven daarvan.

B. Planmatig uitvoeren van een SVIB-traject

Dit traject is er geen intakegesprek, maar is dit vervangen door een intakeformulier. Dit formulier vond ik erg bruikbaar, omdat de leervraag helder is en de momenten dat het goed en minder goed gaat. Voor het nagesprek moet ik de volgende keer technisch beter voorbereid zijn. Het al deleten van filmpjes gedurende het maken van de klassenbeelden zal al veel helpen om te zorgen dat het gesprek gestructureerde verloopt.

Qua planmatig uitvoeren van het gesprek moet ik de volgende keer alleen de verschillende werkpunten noteren en daarin de afsluiting op terug komen. Nu zijn ze gedurende het gesprek wel genoemd, maar is daar in de afronding niet op teruggekomen.

C. Begeleiderscommunicatie

Terugkijkend naar de film zie ik dat ik als we filmpjes aan het kijken zijn, met name naar de filmpjes kijk, i.p.v. naar de ander, daardoor mis ik soms signalen van de ander. De volgende keer moet ik proberen op beide te letten.

Tijdsinvestering

Vorbereiding intakeformulier: 15 minuten
Opnames maken: 50 minuten
Nagesprek: 46 minuten
Mogelijk nawerk voor pop etc.: 0 minuten
Totale tijdsinvestering: 111 minuten = 1 uur en 51 minuten

Bronnenlijst

Heijkant, C. van den & Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Verslag SVIB stagebezoek

Student/SVIB-er: Maaïke Adams

Naam leerkracht (alleen letter): Student 2

Opleiding: HBO Sporthogeschool

Groep / leeftijd: jaar 1

Stageschool: Basisonderwijs

Opleider: Marjo van Hulten

Leervraag

Hoe is mijn non-verbale communicatie en houding tijdens het lesgeven en bij het ontvangen van feedback?

Klassenbeeld (28 maart 2011)

Plan van aanpak

Eerst wil ik terugkomen op de leervraag en vervolgens wil ik samen verschillende filmpjes gaan bekijken en analyseren betreffende de leervraag. Ik wil afsluiten met een samenvatting van de werkpunten.

Gesprek n.a.v. het klassenbeeld (28 maart 2011)

Het gesprek liep gestructureerder dan de vorige keer, doordat ik minder opnames had en ik wist wat ik student 2 wilde laten zien. Ik heb het gesprek in twee delen verdeeld. Het eerste gedeelte ging over zijn non-verbale communicatie tijdens het lesgeven. Daar bleek een patroon in te zitten. Als student 2 uitleg moet geven is zijn non-verbale communicatie goed. Heeft hij echter in zijn beleving geen echte taak, dan verandert zijn non-verbale communicatie en oogt hij ongeïnteresseerd. Denk daarbij aan het begeleiden van een hoek. De instructie verloopt dan goed, maar zodra de leerlingen aan het spelen zijn, dan weet hij niet wat hij moet doen. Zijn actiepunt is dus ook dat hij gaat proberen leerlingen te stimuleren, motiveren en aan te moedigen tijdens het spel. Mocht hij willen dat de leerlingen alleen spelen, dan neemt hij echt afstand van de hoek, door ergens anders in de zaal te gaan staan.

Het tweede gedeelte van het gesprek hebben we naar de video gekeken dat hij feedback kreeg van de docent. Hij concludeerde zelf al vrij snel dat hij zich verdedigend opstelde. Ik heb hem getracht te laten zien hoe dit op de docent kon overkomen. Zijn actiepunt is dat hij beter gaat luisteren naar de docent en als hij dingen niet snapt of het er niet mee eens is, dat hij eerst om verduidelijking vraagt voordat hij een oordeel geeft. Tijdens een bespreking van dit fragment in de supervisie zijn we er ook achter gekomen dat uitgebreide feedback geven niet zo handig is, als je niet echt de tijd hebt en de kinderen aan het wachten zijn. Mogelijk werkt het voor beide partijen beter om dit in de pauze of na school te doen.

Techniek

Aantal beelden: 14 beelden

Deze keer heb ik ervoor gekozen de laptop al aan te zetten, tijdens de les, zodat we daar in ieder geval niet op hoefden te wachten. Deze keer waren we dus sneller aan de gang. Ik heb me deze keer ook gerealiseerd dat ik echt niet de hele les hoeft te blijven filmen, en ook kan stoppen als ik voldoende beeldmateriaal heb. Dan zou ik tijd hebben om alles klaar te zetten, voordat de student klaar is met de les.

Afronding

Aangezien ik de vorige keer de werkpunten niet zo goed aan bod heb laten komen, heb ik daar nu expliciet opgelet. Gedurende het gesprek benoem ik ze expliciet en ook bij de afronding. De volgende keer moet ik wel de ander meer activeren bij het bedenken van de actiepunten en bij het opschrijven ervan.

Reflectie

A: Theoretisch kader SVIB

Doordat ik de vorige keer er bewust van was dat ik te weinig aandacht had besteed aan de werkpunten, heb ik dat dit gesprek uitgebreid besproken. Student 2 kan dus nu echt gericht verder werken aan zijn ontwikkeling.

B. Planmatig uitvoeren van een SVIB-traject

Door filmpjes te wisselen en de duidelijke tweedeling in het gesprek te maken, liep het gesprek gestructureerd.

C. Begeleiderscommunicatie

Terugkijkend naar de film zie ik dat ik te veel compenserend ben geweest, dus hier ga ik de volgende keer opletten. Ook blijft een aandachtspunt het kijken naar de ander tijdens het bekijken van de filmpjes.

Tijdsinvestering

Vorbereiding intakeformulier: 15 minuten

Opnames maken: 50 minuten

Nagesprek: 50 minuten

Mogelijk nawerk voor pop etc.: 5 minuten (videobeelden op USB-stick zetten)

Totale tijdsinvestering: 120 minuten = 2 uur

Bronnenlijst

Heijkant, C. van den & Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Verslag SVIB stagebezoek

Student/SVIB-er: Maaïke Adams

Naam leerkracht (alleen letter): Student 3

Opleiding: HBO Sporthogeschool

Groep / leeftijd: jaar 1

Stageschool: Basisonderwijs

Opleider: Marjo van Hulten

Leervraag

Hoe kan ik mijn houding verbeteren ten opzichte van de groep?

Klassenbeeld (4 april 2011)

Plan van aanpak

Ik ga zowel opnames maken van student 3 voor de hele klas als voor een kleine groep, omdat hij aangeeft dat het voor een kleine groep beter gaat. In het gesprek wil ik eerst terugkomen op de leervraag en vervolgens wil ik samen verschillende filmpjes gaan bekijken en analyseren betreffende de leervraag.

Gesprek n.a.v. het klassenbeeld (4 april 2011)

Het gesprek liep op het begin rommelig, omdat we in de verkeerde ruimte waren gaan zitten, waar docenten gingen pauzeren. Na 10 minuten zijn we dus ergens anders gaan zitten.

Tijdens het filmen had ik nog niet meteen door wat er mis ging, maar bij het terugkijken van de beelden was het meteen helder voor ons beide. We hebben gericht alternatieven gezocht die voor hem ook te doen zijn om te gebruiken. Helaas waren er weinig tot geen echte goede beelden te zien, waardoor ik minder de kans heb gekregen om positief te zijn.

Techniek

Aantal beelden: 8 beelden

Qua techniek heb ik hem voornamelijk gefilmd, omdat de docent had aangegeven dat één leerling niet op de film mocht. Gedurende de les merkte ik dat dat niet werkte en heb ik met de docent afgesproken dat ik de filmpjes niet aan anderen laat zien. Op de eerste filmpjes zijn de leerlingen dus niet te zien, later wel.

Afronding

In de afronding was hij in staat om zijn aandachtspunten inclusief alternatieven voor de volgende keer te benoemen. Hij was erg enthousiast over deze manier van werken, omdat hij nu echt gezien heeft wat er gebeurt. De feedback die hij gekregen had was blijven hangen op het niveau van: je houding is niet goed. Dit was niet het voornaamste punt dat het niet werkte. Ik was er verbaasd over dat niemand hem specifiekere feedback heeft gegeven.

Reflectie

A: Theoretisch kader SVIB

Doordat je niet voorbereid bent, ligt minder het accent op de goede momenten. Normaliter kijk ik de beelden zo vaak terug, dat je altijd wel ergens een krachtig moment ziet. In dit geval ging er eerlijk gezegd erg veel mis en heb ik niet de kans gekregen om een echt krachtig moment van hem te laten zien.

B. Planmatig uitvoeren van een SVIB-traject

Achteraf hebben we dit gesprek besproken in een slb-les. Ik kwam er toen achter dat één van de belangrijkste leerpunten bij student 3 niet was blijven hangen. Dit zelfde heb ik ook al ontdekt na het geven van feedback bij een stagebezoek zonder SVIB. Ik moet de ander dus meer activeren en een verslag (puntsgewijs) laten schrijven, zodat het door de ander teruggekeken kan worden. Blijkbaar komt niet alles binnen tijdens het gesprek.

C. Begeleiderscommunicatie

Ik ben nog steeds te compenserend bezig, hij had wel papier gepakt, maar hij heeft niets opgeschreven. Een formulier ontwikkelen, net zoals bij de intervisie lijkt met dus een goed idee, ook vanwege het eerder beschreven feit dat studenten niet meer weten wat voor feedback er gegeven is.

Tijdsinvestering

Vorbereiding intakeformulier: 10 minuten

Opnames maken: 50 minuten

Nagesprek: 50 minuten

Mogelijk nawerk voor pop etc.: 0 minuten

Totale tijdsinvestering: 110 minuten = 1 uur en 50 minuten

Bronnenlijst

Heijkant, C. van den & Wegen, R. van der (2000). *De klas in beeld*. Heeswijk-Dinther: Esstede.

Bijlage 5: Ingevulde intakeformulieren

INTAKEFORMULIER SCHOOL VIDEO INTERACTIEBEGELEIDING

Algemeen	
Naam student	Student 1
Klas student	
Naam basisschool	
Naam schoolpracticumdocent	
Datum video-opname	

Kennismaking	
Ben je al eens eerder gefilmd? Zo ja, in welke situatie(s)?	<i>Nee, ben nog nooit gefilmd geweest.</i>

Leervraag	
Wat is jouw leervraag gericht op de stage?	<i>Gebruik ik mijn stem op de goede manier, dus is deze niet geforceerd. Ook is mijn leervraag of mijn stemgebruik op niveau is, dus niet te kinderlijk?</i>
Bij welke competentie hoort je leervraag, zie bijlage:	☐ Interpersoonlijke competentie
Bij welke prestatie-indicator(en) hoort jouw leervraag, zie bijlage?	- Gaat op een gepaste wijze gesprekken met anderen aan. - Zorgt voor een juiste houding, presentatie en representatief voorkomen.
Op welke momenten doet het probleem zich voor?	<i>Bij grotere groepen, als ik veel kinderen tegelijk wil/ moet bereiken. Ook als ik hogere klassen les moet geven, hierbij praat ik vaak te kinderlijk.</i>
Wanneer gaat het juist goed?	<i>Als ik groep 1-2 les geef, bij hun werkt het als ik een kinderlijke stem heb. Ook bij kleinere groepjes gaat het beter, hierbij hoef ik minder hard te praten.</i>
Hoe zou je graag willen dat het gaat?	<i>Dat ik op niveau van de kinderen praat, dat ze mij verstaan maar dat ik toch niet te hard hoef te praten.</i>

INTAKEFORMULIER SCHOOL VIDEO INTERACTIEBEGELEIDING

Algemeen	
Naam student	Student 2
Klas student	
Naam basisschool	
Naam schoolpracticumdocent	
Datum video-opname	
Tijd video-opname	

Kennismaking	
Ben je al eens eerder gefilmd? Zo ja, in welke situatie(s)?	Ja, bij het opnemen van beelden voor het leerarrangement Leerlingbegeleiding en tijdens de cursus van mijn vereniging over het omgaan met allochtone kinderen.

Leervraag	
Wat is jouw leervraag gericht op de stage?	Hoe is mijn non-verbale communicatie en houding tijdens het lesgeven?
Bij welke competentie hoort je leervraag, zie bijlage:	☒ Interpersoonlijke competentie ☐ Pedagogische competentie ☐ Vakinhoudelijke competentie ☐ Organisatorische competentie
Bij welke prestatie-indicator(en) hoort jouw leervraag, zie bijlage?	▪ Gaat op een gepaste wijze gesprekken met anderen aan. ▪ Zorgt voor een juiste houding, presentatie en representatief voorkomen.
Op welke momenten doet het probleem zich voor?	-op momenten dat ik kritiek krijg. -in situaties waarin, ikzelf als mens, mijn emoties komen opzetten.
Wanneer gaat het juist goed?	-tijdens 'normale' lessen
Hoe zou je graag willen dat het gaat?	Ik wil graag bewust gebruik maken van non-verbale communicatie en dat je niet alles meteen aan mij ziet.

INTAKEFORMULIER SCHOOL VIDEO INTERACTIEBEGELEIDING

Algemeen	
Naam student	Student 3
Klas student	
Naam basisschool	
Naam schoolpracticumdocent	
Datum video-opname	
Tijd video-opname	

Kennismaking	
Ben je al eens eerder gefilmd? Zo ja, in welke situatie(s)?	Ja, ik ben wel eens gefilmd. Tijdens basketbalwedstrijden. Nooit een op een met een camera.

Leervraag	
Wat is jouw leervraag gericht op de stage?	Hoe kan ik mijn houding verbeteren ten opzichte van de groep?
Bij welke competentie hoort je leervraag, zie bijlage op de volgende bladzijde:	☒ Interpersoonlijke competentie ☐ Pedagogische competentie ☐ Vakinhoudelijke competentie ☐ Organisatorische competentie
Bij welke prestatie-indicator(en) hoort jouw leervraag, zie bijlage?	▪ Zorgt voor een juiste houding, presentatie en representatief voorkomen. ▪ Maakt actief contact met individuele- en groepen leerlingen.
Op welke momenten doet het probleem zich voor?	Als de klas bij elkaar moet komen, en dan voor de gehele klas staat. Het lijkt alsof ik daar onzeker overkom, maar naar eigen idee het niet zo is.
Wanneer gaat het juist goed?	In kleinere groepen is het geen probleem om daarin uitleg te geven. En duidelijk de leraar te zijn.
Hoe zou je graag willen dat het gaat?	Voor een grote en een kleinere groep, op dezelfde manier les te geven. En duidelijk overwicht te hebben op de leerlingen.